

22. KOLOKVIUM ČESKÝCH, MORAVSKÝCH A SLOVENSKÝCH BIBLIOGRAFŮ

Historický ústav AV ČR, Praha

6. – 8. 10. 2019

Kolokvium se uskutečnilo v rámci Měsíce české a slovenské kulturní vzájemnosti pod záštitou Sdružení knihoven ČR – Sekce SDRUK pro bibliografii, Slovenské asociace knihoven a ve spolupráci s Historickým ústavem AV ČR.

---

6. 10. 2019

Doprovodný program:

V rámci nedělního programu kolokvia jsme se seznámili se zajímavými stavbami v okolí vyhlídkové trasy historické tramvaje, kterou komentoval RNDr. Jiří Martínek, Ph.D. (z Oddělení biografických studií Historického ústavu).

---

7. 10. 2019

Zahájení:

Kolokvium zahájil doc. PhDr. Martin Holý, Ph.D., ředitel Historického ústavu AV a Mgr. Eva Svobodová, předsedkyně sekce SDRUK pro bibliografii.

Odborný program:

Prvním příspěvkem byla smutná zpráva ze slovenské strany, při níž PhDr. Blanka Snopková oznámila úmrtí výjimečné osobnosti slovenské bibliografie – PaedDr. Miloše Kovačky, CSc., a vzpomenu na jeho dílo a odkaz. PaedDr. Kovačka zemřel 6. 8. 2019, byl dlouholetým ředitelem Národního bibliografického ústavu Slovenské národní knihovny a spolu s doc. Kubíčkem stál u zrodu bibliografických kolokvií. Vzpomínka na PaedDr. Kovačku byla zakončena minutou ticha na jeho počest.

I. tematický blok: Historická krajina v regionální literatuře

Moderovala: PhDr. Václava Horčáková

1. Blízká i nebezpečná. Krajina a cestování v kramářských tiscích / Mgr. Iva Bydžovská, Národní muzeum

Mgr. Iva Bydžovská svůj příspěvek zaměřila na topografickou stránku kramářských písní v digitální knihovně kramářských tisků Špalíček.

2. Historický región Spiša v regionálnych periodikách 1901–1918 a ich význam pre súčasnú bibliografiu / Mgr. Viktor Szabó, Štátna vedecká knižnica v Košiciach

Historickému regionu Spiš v regionálnych periodikách 1901–1918 a jejích významu pro současnou bibliografii se věnoval Mgr. Viktor Szabó. Noviny spišské župy ukazují i na národnostní složení v tomto období v daném regionu. V letech 1901–1918 byla na Spiši vydavatelství regionálních periodik v několika městech – Kežmarku, Levoči, Popradu a Spišské Nové Vsi. Noviny jsou cenným zdrojem informací, které nebyly zachyceny v archívech, např. o osobnostech, které byly v regionu v této době důležité, ale z jiných zdrojů se o nich není možné dozvědět. Cenné jsou i z toho důvodu, že archívy byly často zničeny, např. za 2. sv. války; noviny tak slouží nejen k dokreslení informací, ale někdy i jako jejich jediný zdroj. Štátna vedecká knižnica v Košiciach má tato periodika zdigitalizována, některá i zpřístupněna online.

II. tematický blok: Regionální bibliografie k dějinám měst a městeček

Moderovala: PhDr. Václava Horčáková

3. Využití Knihovědné bibliografie pro studium regionální knižní kultury / Mgr. Andrea Jelínková, Knihovna AV ČR

Mgr. Andrea Jelínková představila v příspěvku Využití Knihovědné bibliografie pro studium regionální knižní kultury databázi Knihovědná bibliografie, která eviduje díla, jejichž tématem jsou dějiny knihy, knihtisku, knihoven a knižní kultury v Čechách a na Moravě do poloviny 19. stol. Databáze obsahuje cca 5 000 záznamů. Její excerpční základnu tvoří česká i zahraniční periodika, ročenky, sborníky, monografie, výstavní katalogy, staré a vzácné tisky, nálezové zprávy atd. Vstup do databáze je možný několika způsoby: prostřednictvím <https://www.knihoveda.cz>, Knihovědné oddělení Knihovny AV ČR <https://www.lib.cas.cz/kvo/knihovedna-bibliografie>, nebo přes Aleph Knihovny AV ČR. Příspěvek poukázal i na to, že databázi lze využít i jako důležitý informační zdroj pro výzkum regionálních aspektů knižní kultury.

4. Mesto, jeho región a ich história sprítomnené v súčasnom regionálnom periodiku (na príklade mesta Banskej Bystrice a revue pre popularizovanie vedy, umenia a cestovného ruchu Bystrický permon) / PaedDr. Ivan Očenáš, Ph.D., Štátna vedecká knižnica Banská Bystrica

Příspěvek Mesto, jeho región a ich história sprítomnené v súčasnom regionálnom periodiku (na príklade mesta Banskej Bystrice a revue pre popularizovanie vedy, umenia a cestovného ruchu Bystrický permon) predstavil PaedDr. Ivan Očenáš, Ph.D. Časopis Permon vychází v Banské Bystrici, slouží pro odbornou i širokou veřejnost a jeho přispěvateli jsou univerzitní a středoškolští pedagogové. Články z prvních deseti let časopisu byly vydány i knižně a také jako bibl. soupis. V průběhu prvních deseti let časopisu vyšlo 44 čísel, 688 příspěvků věnujících se 70 tématům. V současnosti vychází už 17. ročník.

III. tematický blok: Regionální kroniky, kronikáři a písmáci

Moderovala: PhDr. Václava Horčáková

5. Kroniky a kronikáři / Gerda Lorenzová, Krajská knihovna Karlovy Vary

Gerda Lorenzová se v příspěvku Kroniky a kronikáři věnovala kronikářům Karlovarského kraje. Kraj pro ně každoročně pořádá seminář, v němž jsou metodicky proškoleni, stejně jako finančně ohodnocenou soutěž o nejlepší kroniku. V letech 1976–1990 byl 2x ročně vydáván zpravodaj Kroniky a kronikáři. Všech 150 statí z něj je již analyticky zpracováno a v plánu je i digitalizace. Dále se příspěvek věnoval jednotlivých kronikářům Karlových Varů, Ostrova, Jáchymova, Nejdku a Chebu.

IV. tematický blok: Čeští a slovenští bibliografové a jejich odkaz

Moderovala: PhDr. Blanka Snopková, Ph.D.

6. Bibliograf a nakladatel František A. Urbánek / doc. PhDr. Jaromír Kubíček, CSc., Moravská zemská knihovna Brno

V příspěvku se doc. PhDr. Jaromír Kubíček, CSc., věnoval, u příležitosti 100. výročí úmrtí, Františku Augustinu Urbánkovi, úspěšnému nakladateli, knihkupci a také bibliografovi, který v letech 1869–1983 vydával Věstník bibliografický, v němž se snažil o úplný přehled soudobé české produkce, ale také její hodnocení a zprávy ze spolkového a kulturního života. V roce 1871 zpracoval první metodiku zpracování analytické bibliografie.

7. Bibliograf Jaroslav Kunc, zakladatel české článkové bibliografie / PhDr. Jiřina Kádnerová

Dalším příspěvkem byl Bibliograf Jaroslav Kunc, zakladatel české článkové bibliografie PhDr. Jiřiny Kádnerové. Jaroslav Kunc byl dlouholetý knihovník Národní knihovny (13 let působil i jako její ředitel), bibliograf, pedagog, autor rozsáhlých literárních slovníků a časopiseckých statí. Zpracoval metodické pokyny a třídění zpracování článků. Redigoval první tři ročníky Článků v českých časopisech, který vycházel každý měsíc.

8. PhDr. Stanislava Jonášová-Hájková (22. 9. 1904 – 23. 2. 1985) / Mgr. Věra Hanelová, Historický ústav AV ČR

Mgr. Věra Hanelová představila v příspěvku PhDr. Stanislavu Jonášovou-Hájkovou (22. 9. 1904 – 23. 2. 1985), bibliografku, historičku a středoškolskou učitelku, která se výrazně podílela na vydávání Bibliografie české historie (později Bibliografie československé historie). Její zaměření ovlivnil její vyučující z gymnázia Jindřich Skopec, který se zabýval Františkem Janem Vavákem a vydal prvních pět dílů jeho Pamětí. Stanislava Jonášová-Hájková pak připravila další dva díly, které však vyšly až v roce 2009.

9. Cesty a ozveny diela Miroslava Bielika (pri príležitosti životného jubilea) / Ing. Ivana Poláková, Matica slovenská

V příspěvku Cesty a ozveny diela Miroslava Bielika (pri príležitosti životného jubilea) nás Ing. Ivana Poláková seznámila s životem a dílem dnes sedmdesátiletého spisovatele, básníka, bibliografa a editora Miroslava Bielika, který působil dlouhá léta jako bibliograf v Matici slovenské v Martině a působil také jako ředitel Slovenské národní knihovny, Národního institutu slovenského jazyka a literatury Matice slovenské a Slovenského literárního ústavu Matice slovenské.

10. Vševlad Jozef Gajdoš – objaviteľ a znalec stredovekej literatúry / Mária Feldinszká, Knižnica A. Bernoláka v Nových Zámkoch

Mária Feldinszká se ve svém příspěvku Vševlad Jozef Gajdoš – objaviteľ a znalec stredovekej literatúry věnovala františkánovi, pedagogovi, knihovědci a historikovi Vševladu Jozefu Gajdošovi. Vševlad Jozef Gajdoš používal i jména František Minor, František Vševlad, Pankrác Gajdoš, Raslav Bulhar a Máňan. Zabýval se výzkumem klášterních i světských knihoven, zmapoval dobovou knižní kulturu, dějiny františkánské řehole a podílel se na soupisu Bernolákova archivu. Své poznatky publikoval ve více než 300 studiích, člancích a příspěvcích.

11. Knihovník a bibliograf Jozef Repčák a jeho vzťah k regiónu (osobná knižnica, súpisy literatúry a bibliografie) / doc. Mgr. Marcela Domenová, Ph.D., Mgr. Lucia Němcová, Ph.D., Štátna vedecká knižnica v Prešove

Mgr. Lucia Němcová, Ph.D. se v příspěvku Knihovník a bibliograf Jozef Repčák a jeho vzťah k regiónu (osobná knižnica, súpisy literatúry a bibliografie) zabývala prešovským knihovníkem Jozefem Repčákem, nestorem slovenské knihovědy, bibliografem, který působil i jako ředitel Státní vědecké knihovny v Prešově. Za svého působení v SVK byl autorem řady bibliografií a soupisů literatury.

12. Ludmila Mazalová, rod. Halířová, rodáčka z Hané, spomienka / Ing. Ivana Poláková, Matica slovenská

Posledním příspěvkem tohoto bloku byla vzpomínka na letos zemřelou slovenskou bibliografku Ludmilu Mazalovou, která pocházela z Hané a na kterou vzpomněla Ing. Ivana Poláková.

Doprovodný program:

Společenský večer v prostorách Historického ústavu AV ČR:

Vystoupení divadelního souboru Lauriger, ukázky z her *Mors et Cupido* – Arnold Engel SI: mezihra ze hry *Costis sive Catharis Partheno-Martyr Alexandrina* (1656) a *Obrazy z legendy o svaté Kateřině* (Arnold Engel SI: *Costis sive Catharis Partheno-Martyr Alexandrina* (1656), ukázka barokního tance (Herodias a Salome).

Divadelní vystoupení bylo uskutečněno díky člence souboru, dr. Kateřině Bobkové-Valentové, která je vědeckou pracovnící Oddělení raného novověku Historického ústavu.

---

8. 10. 2019

V. tematický blok: Region a „velký svět“ – cestování, cestopisy, čeští a slovenští cestovatelé

Moderovala: Mgr. Eva Svobodová

13. Cesty za poznáním / Mgr. Martina Feniková Čarnogurská, Štátna vedecká knižnica v Košiciach

Příspěvek, který v tomto bloku zazněl jako první, nazvala Mgr. Martina Feniková Čarnogurská *Cesty za poznáním*. Představila cestopisnou literaturu zachovanou v historickém fondu Státní vědecké knihovny v Košicích a jejich autory, jako stolaře Šustka, obchodníka Matúša Fila, faráře Jozefa Kompánka, či kněze Štefana Kmeť'a. ŠVK v Košicích uspořádala výstavu těchto cestovatelských knih z historického fondu.

14. Cestovateľské aktivity Milana Rastislava Štefánika a ich reflexia v periodickej a neperiodickej tlači / Mgr. Veronika Ťažká, Štátna vedecká knižnica Banská Bystrica

Mgr. Veronika Ťažká se ve svém příspěvku *Cestovateľské aktivity Milana Rastislava Štefánika a ich reflexia v periodickej a neperiodickej tlači* zabývala zmapováním cest Milana Rastislava Štefánika. Státní vědecká knihovna v Banské Bystrici k příležitosti 100. výročí jeho smrti vydává 2. doplněné a přepracované vydání jeho personální bibliografie. Příspěvek se pak zaměřil na literaturu mapující jednu z oblastí Štefánikova života – cestování. Zajímavostí je, že na Slovensku byly jeho cesty v tisku reflektovány až 10 let po jeho smrti, zatímco v místním tisku byly zprávy o jeho cestách už v době cest samých.

15. Zapomenutý a znovu objevený cestovatel Karel Hansa / Mgr. Tamara Pršíňová, Jihočeská vědecká knihovna

Mgr. Tamara Pršíňová nás v příspěvku *Zapomenutý a znovu objevený cestovatel Karel Hansa* seznámila s jihočeským cestovatelem, který v roce 1922 podnikl cestu na Blízký východ, kde se seznámil s arménskou genocidou. Po návratu začal s osvětovou činností, při níž na genocidu upozorňoval a podporoval Armény. Jihočeská vědecká knihovna

v Českých Budějovicích vlastní jeho rukopis z cesty do Francie (1949–1950), který je napsán na základě vzpomínek a deníkových záznamů, a který je připravován do tisku jako bilingvní vydání.

16. Z Ústí až na konec světa – Martha Schichtová / Ing. Aleš Brožek, Jitka Haincová, Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem

Ing. Aleš Brožek nám v příspěvku Z Ústí až na konec světa – Martha Schichtová představil ženu – cestovatelku. I když její cesta kolem světa probíhala trochu jinak, a to na palubě luxusního parníku ve společnosti komorné, mezi cestovatele se řadí i ona. Své postřehy a zážitky si zapisovala do deníku, který poté vydala pod názvem Eine Weltreise in Dur und Moll a také jako vůbec první z českých cestovatelů zachytila své putování filmovou kamerou. Film se však bohužel ztratil a tyto unikátní záběry tak nebyly zveřejněny.

17. Alois Musil – moravský Lawrence z Arábie / Mgr. Anna Vitásková, Vědecká knihovna v Olomouci

Dalším příspěvkem Alois Musil – moravský Lawrence z Arábie nás Mgr. Anna Vitásková seznámila s katolickým knězem, kartografem, orientalistou, biblistou, beduínským šejchem, botanikem, arabistou a zejména cestovatelem Aloisem Musilem. Musilovu životu byla věnována řada studií, článků i konferencí, proto se tento příspěvek věnoval jeho cestovatelským aktivitám a objevům, které při nich učinil, jako např. zámku Kusejr Amra, který je pozoruhodný zejména tím, že ačkoliv je muslimský, jsou v něm zobrazeny malované lidské postavy.

18. Novinář a cestovatel Vladislav Forejt-Alan / Mgr. Pavlína Doležalová, Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje

Příspěvek Novinář a cestovatel Vladislav Forejt-Alan přednesla Mgr. Pavlína Doležalová a věnoval se rokycanskému rodákovi, který vystřídal řadu povolání. Působil jako novinář, vystěhovalecký komisař Ministerstva sociální péče v Jižní Americe a procestoval Jižní, Střední i Severní Ameriku. Jako milovník automobilového sportu procestoval i Arábii. Ze svých cest publikoval časopisecké články a oblíbené cestopisy.

19. Cestopisák Josefa Váchala / Martina Zlatohlávková, Krajská knihovna v Pardubicích

Příspěvek Cestopisák Josefa Váchala Martiny Zlatohlávkové nebyl z důvodu její nepřítomnosti přednesen.

Závěr kolokvia

Odborný program zhodnotil doc. J. Kubiček a PhDr. Václava Horčáková. Závěrečné slovo pronesla Mgr. E. Svobodová.

Přednesené příspěvky budou publikovány v e-sborníku. Budou publikovány též příspěvky, které na kolokviu neodezněly.

Příští kolokvium se bude konat v Čadci 4. – 6. 10. 2020.

Texty příspěvků a prezentace zasílat do **15. listopadu 2019** na adresu zdenka.mikulecka@svkhk.cz

Prezentace budou zveřejněny na webových stránkách SDRUK ČR: <http://sdruk.mlp.cz/sdruk/odborne-sekce/sekce-pro-bibliografii/clanek/sekce-pro-bibliografii/>

Zapsala Mgr. Eva Filípková, 8. 10. 2019
Upravila Mgr. Zdeňka Mikulecká, 5. 11. 2019